ପ୍ରତିରକ୍ଷା ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟର ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରାମର୍ଶଦାତା ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି

ବନାମ

ଏସ୍. ଡାନିଏଲ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି

ଏପ୍ରିଲ 10,1990

[ଏସ୍. ରଙ୍ଗନାଥନ୍ ଏବଂ କେ. ଏନ୍. ସାଇକିଆ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପ୍ରଶାସନିକ ସେବା (ବର୍ଗୀକରଣ, ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ଅପିଲ) ନିୟମ, 1965: ନିୟମ 2 (a), 9 (1), ସର୍ତ୍ତାବଳୀ, 12,13 ଏବଂ ଅନୁସୂଚୀ ଭାଗ V, ପ୍ରସଙ୍ଗ ସଂଖ୍ୟା XIV ।

ପ୍ରତିରକ୍ଷା ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ -ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ସହିତ ସଂଲଗ୍ନ ଗବେଷଣା ପରୀକ୍ଷାଗାର -ବେସାମରିକ ପଦବୀ - III ଶ୍ରେଣୀର କର୍ମଚାରୀ - 'ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ' - ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ -ଯିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରାମର୍ଶଦାତା - ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତିର କ୍ଷମତା ଅର୍ପଣ - ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ନିଯୁକ୍ତି -ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ପ୍ରାରମ୍ଭ - ଏହାର ବୈଧତା ।

ନିୟମ 2 (a) -କେବଳ ସେହି କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱର ପରିକଳ୍ପନା କରେ ଯାହାଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତିର କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଉଭୟ କ୍ଷମତା ଅର୍ପଣକାରୀ ଏବଂ କ୍ଷମତା ପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ନୁହେଁ-ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି "ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ" -ଏହାର ପରିସର ଏବଂ ଅର୍ଥ -ଏହାର ଅର୍ଥ ଉପ-ଖଣ୍ଡ (i) ରୁ (iv) ରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ସର୍ବୋଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ -ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି "ଯିଏ ସର୍ବୋଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ" -ନିୟମ 2 (a) ର କେବଳ ଉପ-ଖଣ୍ଡ (iv) କୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରେ କି ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଖଣ୍ଡ ନୁହେଁ-ନିୟମ 2 (a) ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି ।

ନିୟମ 9 (1) ପ୍ରାବଧାନ - ନିଯୁକ୍ତିର କ୍ଷମତା - କ୍ଷମତା ଅର୍ପଣ - କ୍ଷମତା ଅର୍ପଣର ପରିଣାମ - ଉଭୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଯଥା, କ୍ଷମତା ଅର୍ପଣକାରୀ ଏବଂ କ୍ଷମତା ପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ 'ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ' ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ କି ନାହିଁ ।

ରେଳ କର୍ମଚାରୀ (ଶୃଙ୍ଖଳା ଏବଂ ଅପିଲ) ନିୟମ, 1968: ନିୟମ 2 (1) (a), 2 (1) (c), 7 ଏବଂ 8/ରେଳ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ସଂହିତା ।

ରେଳ କର୍ମଚାରୀ - ଶ୍ରେଣୀ C ଏବଂ D କର୍ମଚାରୀ - ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ - ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ -ଯିଏ - ସକ୍ଷମ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, ମହାପ୍ରବନ୍ଧକ - ଆଞ୍ଚଳିକ ଅଧିକାରୀ/ବିଭାଗୀୟ ଅଧୀକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ

ନିଯୁକ୍ତିର କ୍ଷମତାର ଅର୍ପଣ -ବିଭାଗୀୟ ଅଧୀକ୍ଷକ/ଆଞ୍ଚଳିକ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନିଯୁକ୍ତି -ବିଭାଗୀୟ ଅଧୀକ୍ଷକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ପ୍ରାରମ୍ଭ - ଏହାର ବୈଧତା ।

ପ୍ରଶାସନିକ ଆଇନ -ନିଯୁକ୍ତିର କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ -କ୍ଷମତା ଅର୍ପଣର ପରିଣାମ -ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ଅର୍ପିତ କ୍ଷମତାର ପରିସର -ଅଧକ୍ଷଙ୍କ ପ୍ରତି ଦୋଷାରୋପର ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ -ନିଯୁକ୍ତିର କ୍ଷମତା ଏବଂ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାର କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ କରୁଥିବା ସେବା ନିୟମ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ କି -ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାର କ୍ଷମତା -ନିଯୁକ୍ତିର କ୍ଷମତା ସହିତ ସଂଲଗ୍ନ କି ନୁହେଁ ।

ସାଧାରଣ ଖଣ୍ଡ ଅଧିନିୟମ, 1897: ଧାରା 16 - ଏହାର ପ୍ରଯୁଜ୍ୟତା - ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପରିଚାଳନା କରିବା କିମ୍ବା ଦଣ୍ଡବିଧାନ କରିବା ପାଇଁ ବାସ୍ତବ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ କି ନାହିଁ।

ପ୍ରଥା ଏବଂ ପ୍ରକ୍ରିୟା : ବିଶେଷ ଅନୁମତି ଆବେଦନ – ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଖାରଜ - ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ - ଯୋଗ୍ୟତା ଆଧାରରେ ଅପିଲରେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ବିଚାରରୁ ବାଦ୍ ଦିଆଯାଇଛି କି ନାହିଁ ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ସହିତ ସଂଲଗ୍ନ ଗବେଷଣା ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ III ଶ୍ରେଣୀର ବେସାମରିକ ପଦବୀରେ ରହିଥିଲେ । କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସରକାରୀ ସେବା (ବର୍ଗୀକରଣ, ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ଅପିଲ) ନିୟମ, 1965 ଅନୁଯାୟୀ, ସେମାନଙ୍କର 'ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ' ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରାମର୍ଶଦାତା ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରାମର୍ଶଦାତା, ନିୟମ 9 (1) ର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅଧୀନରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତିର କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ଅର୍ପିତ କ୍ଷମତା ଅନୁଯାୟୀ, ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ, ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ।

ସେହିଭଳି ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ, ରେଳର ସ୍ତର C ଏବଂ D କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଅପିଲରେ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବା ପାଇଁ ରେଳ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ସଂହିତା ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସକ୍ଷମ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମହା ପ୍ରବନ୍ଧକ ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ମହା ପ୍ରବନ୍ଧକ ନିଜର ନିଯୁକ୍ତି କ୍ଷମତା ଆଞ୍ଚଳିକ ଅଧିକାରୀ/ବିଭାଗୀୟ ଅଧିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ଅର୍ପିତ କ୍ଷମତା ଅନୁଯାୟୀ ବିଭାଗୀୟ ଅଧିକ୍ଷକମାନେ

ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ, ବିଭାଗୀୟ ଅଧିକ୍ଷକ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ଆପତ୍ତି କରି କହିଥିଲେ ଯେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଏବଂ ବିଭାଗୀୟ ଅଧୀକ୍ଷକ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ନଥିବାରୁ ଏହା କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରହୀନ । କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏହି ଆବେଦନକୁ ଗ୍ରହଣ କରି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ରଦ୍ଦ କରିଦେଇଛନ୍ତି ।

ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ହୋଇଥିବା ଅପିଲରେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ **(i)** ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ସେମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ ନଥିଲେ ଏବଂ କେବଳ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରାମର୍ଶଦାତା, ଏକ ଉଚ୍ଚତର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, ଏପରି କରିପାରିବେ; ନିୟମ **2 (a)** ରେ "ଯେକୌଣସି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସର୍ବୋଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି କେବଳ ନିୟମର ଉପ-ଧାରା **(iv)** କୁ ପରିଚାଳନା କରେ ଏବଂ ଏହି ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ ଯେ ଯଦିଓ ନିଯୁକ୍ତିର କ୍ଷମତା ନିୟମ **9 (1)** ର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅଧୀନରେ ନ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥାଇପାରେ, ତେବେ ଏପରି ପ୍ରତିନିଧିମଣ୍ଡଳ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗକୁ ବିସ୍ତାର କରେ ନାହିଁ;**(ii)** ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରାମର୍ଶଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ନିଯୁକ୍ତିକୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରାମର୍ଶଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ନିଯୁକ୍ତି ଭାବେ ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ, ଯାହାର ଫଳସ୍ୱରୂପ କୌଣସି ଅଧୀନସ୍ଥ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ।

ଆହୁରି ମଧ୍ୟ, ସମ୍ପୃକ୍ତ ରେଳ ମାମଲାରେ, ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ମହା ପ୍ରବନ୍ଧକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତିର ଅଧିକାର ଅର୍ପଣ କ୍ଷମତା ସତ୍ତ୍ୱେ, ସେ, ବିଭିନ୍ନ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ହୋଇଥିବାରୁ, କେବଳ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ଥିଲେ ।

ଭାରତ ସଂଘ, ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ, ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା :**(i)** ନିୟମର ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଆଧାରରେ, ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଆଞ୍ଚଳିକ ଅଧିକାରୀ/ବିଭାଗୀୟ ଅଧିକ୍ଷକ ମାନେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ଥିଲେ ଏବଂ **(ii)** ନିୟମରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ନିର୍ବିଶେଷରେ,

ନିଯୁକ୍ତି ଦେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଖରେ ସର୍ବଦା ଏକ ନିହିତ କ୍ଷମତା ରହିଛି ସାଧାରଣ ଧାରା ଅଧିନିୟମ, 1897 ର ଧାରା 16 ଅନୁଯାୟୀ ନିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିଲମ୍ବନ କିମ୍ବା ବରଖାସ୍ତ କରିବା I

ଅପିଲଗୁଡ଼ିକର ଫଏସଲା କରି, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ,

ନିର୍ଣ୍ଣୟ କଲେ :1. ନିୟମ 9 (1) ଅନୁଯାୟୀ ନିଯୁକ୍ତିର ଅର୍ପିତ କ୍ଷମତା ମୁଖ୍ୟ ଭାଗରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ କୌଣସି ମାମଲା କିମ୍ବା ମାମଲାର ବର୍ଗରେ ନିଯୁକ୍ତିର କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ନୁହେଁ I

ଗୋଦାୱାରୀ ଏସ୍. ପାରୁଲେକର ବନାମ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ, [1966] 3 ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 314; ଅନୁସରଣ କରାଗଲା ।

ରାମଚନ୍ଦ୍ର ରାଓ ବନାମ ରାଜ୍ୟ, [1984] 3 ଏସ୍. ଏଲ୍. ଆର୍. 768; ଇଂଲଣ୍ଡର ହାଲସବରୀଙ୍କ ନିୟମ, 4ର୍ଥ ସଂସ୍କରଣ, ଅନୁଚ୍ଛେଦ 32; ପ୍ରଶାସନିକ ଆଇନ ଉପରେ ୱେଡ୍, 6ଷ୍ଠ ସଂସ୍କରଣ, ପୃଷ୍ଠା 365, ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ କରାଯାଇଛି ।

ରାଜା ସମ୍ରାଟ ବନାମ ଶିବନାଥ ବାନାର୍ଜୀ, 72 ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଆବେଦନ 241; ହୁଥ୍ ବନାମ କ୍ଲାର୍କ, [1890] 25 କ୍ୟୁ. ବି. ଡି. 391, ଉଦ୍ଧୃତ।

2. ନିୟମ 2 (a) ଏବଂ ନିୟମ 9 ର ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ଏବଂ ସୁସଂଗତ ପଠନ ଦର୍ଶାଏ ଯେ ନିୟମ 2 ର ଉପନିୟମ (a) କେବଳ ସେହି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ପରିକଳ୍ପନା କରେ ଯାହାଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତିର କ୍ଷମତା ନିୟମ 9 ଅନୁଯାୟୀ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଉଭୟ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନକାରୀ ଏବଂ କ୍ଷମତା ପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ନୁହଁନ୍ତି I ନିୟମ 2 (a) ନିୟମର ଧାରା (i) ରୁ (iv) ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଏ, ଯାହା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାମଲା ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସର୍ବୋଚ୍ଚଙ୍କୁ 'ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ' ଭାବରେ ନାମିତ କରେ I ଏହି ଖଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଅଧୀନରେ କେବଳ ଜଣେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ପଡ଼ିବେ ବୋଲି ଏହା ପରିକଳ୍ପନା କରିଛି ଏବଂ ଅଧିକ ନୁହେଁ I ଖଣ୍ଡ (i) କିମ୍ବା (ii) ର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଏକାଧିକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ବିଚାର କରିବା ନିୟମର ଅବଧିର ବିପରୀତ ଅଟେ I ଉକ୍ତ ନିୟମ ସମ୍ପୃକ୍ତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଥିବା ପଦବୀ କିମ୍ବା ସ୍ତରର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବା ପାଇଁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ବିଷୟରେ ବିଚାର କରାଯାଇନାହିଁ I ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଖଣ୍ଡ (i) ଏବଂ ଖଣ୍ଡ (ii) ର ଦୁଇଟି ଅଂଶକୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଭାବେ ପଢ଼ିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ, ଯାହାଦ୍ୱାରା (a) ଚାକିରିରେ (b) ଶ୍ରେଣୀରେ ଏବଂ (c) ପଦବୀରେ ନିଯୁକ୍ତି

ଦେବା ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ଯରୁ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ବିଷୟ ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇପାରିବ । ଜଣକୁ ସମ୍ପୃକ୍ତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ପଦବୀ କିମ୍ବା ଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟରେ ନିଜକୁ ସୀମିତ ରଖିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଖଣ୍ଡ (i) କିମ୍ବା (ii) ଯଥାସ୍ଥିତି ହେବ ।

ଧର୍ମ ଦେ ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ, [1980] 2 S.C.R. 554; ଓମ୍ ପ୍ରକାଶ ଗୁପ୍ତା ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ, A.I.R. 1975 S.C. 1265, ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରୟୋଗଯୋଗ୍ୟ ନଥିଲା ।

ମୁରିସ୍ୱର ବନାମ ସଂଘ, [1976] S.L.C. 82; ସଂଘ ବନାମ ଚୌଧୁରୀ, [1976] 2 S.L.R. 819; ଚୌଧୁରୀ ବନାମ ସଂଘ, [1977] ଅଖିଳ ଭାରତୀୟ ସେବା ଆଇନ ପତ୍ରିକା 1, ଉଦ୍ଧୃତ ।

2.1 ନିୟମ 2 (a) ରେ, କେବଳ "ଯାହା ସର୍ବୋଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ" ଶବ୍ଦଗୁଡିକ ନିୟମରେ ଚାରୋଟି ଉପ-ଖଣ୍ଡରୁ ପୃଥକ ଭାବରେ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ, ବରଂ ଏହାର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ମଧ୍ଯ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଜଣେ ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ପରିକଳ୍ପନା କରେ, ଯିଏ ଅନେକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ । ତେଣୁ, ଏହାର ସ୍ୱଷ୍ଟ ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ଉପ-ଖଣ୍ଡ (i) ରୁ (iv) ରେ ଥିବା ସଂଜ୍ଞା ଅଧୀନରେ ଆସୁଥିବା 'କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ' ମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ନିୟମ 12 (2) (b) ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ଯରୁ ସର୍ବୋଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେବ ।

3. ଅନୁସୂଚୀ ଅନୁଯାୟୀ ନିଯୁକ୍ତି ପ୍ରଦାନକାରୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଜଣେ ଉଚ୍ଚପଦସ୍ଥ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏବଂ ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ରେଳ ଭଳି ଏକ ସଂଗଠନରେ, ସଂଗଠନର ସମସ୍ତ ଶ୍ରେଣୀ III କିମ୍ବା ଶ୍ରେଣୀ IV କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତିର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲା କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ବିଚାର କରିବା ତାଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରାୟତଃ ଅସମ୍ଭବ ହେବ । ବାସ୍ତବରେ ଏହି ଉପଲବ୍ଧି ହିଁ ନିଯୁକ୍ତିର କ୍ଷମତା ଅର୍ପଣକୁ ଆବଶ୍ୟକ କରିଦେଇଛି ଏବଂ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କ୍ଷମତା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କାରଣର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ଏହାକୁ ଅଣଦେଖା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

4. ନିୟମ 2 (a) ଏବଂ 12 (2) ର ସନ୍ଦର୍ଭରେ, ଯାହା ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରକୃତରେ ନିଯୁକ୍ତି ଦେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ରେଖାଙ୍କିତ କରେ, ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରାମର୍ଶଦାତା/ମହାପ୍ରବନ୍ଧକଙ୍କୁ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଭାବରେ ବିବେଚନା କରିବା ଅସମ୍ଭବ ।

ରୂପ ଚାନ୍ଦ ବନାମ ରାଜ୍ୟ, [1963] Supp. 1 S.C.R. 539, ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନୁହେଁ ।

ବି. ଡାନିଏଲ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ, [1980] 2 S.L.R. 477, ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

4.1 କ୍ଷମତା ଅର୍ପଣ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ପଦାନୁକ୍ରମିକ ସ୍ଥିତିକୁ ବୃଦ୍ଧି କିମ୍ବା ଉନ୍ନତି କରେ ନାହିଁ ।

କୃଷ୍ଣ କୁମାର ବନାମ ବୈଦ୍ୟୁତିକ ଇଞ୍ଜିନିୟର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ରାଲିୱେ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ, [1980] 1S.C.R. 50, ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

5. ନିଯୁକ୍ତିର କ୍ଷମତା ଏବଂ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାର କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟରେ ସ୍ୱଷ୍ଟ ପାର୍ଥକ୍ୟ କରୁଥିବା ସେବା ନିୟମ ସନ୍ଦର୍ଭରେ, ପରବର୍ତ୍ତୀଟିକୁ ପୂର୍ବଟିର ସହାୟକ କିମ୍ବା ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ ।

ଡାଲୁରାମ ପନ୍ନାଲାଲ ମୋଦୀ ବନାମ ଆୟୁକ୍ତ [1964] 2 S.C.R. 286, ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନୁହେଁ ।

6. ସାଧାରଣ ଖଣ୍ଡ ଅଧିନିୟମ, **1897** ର ଧାରା **16** ତଥ୍ୟଗତ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ କେବଳ ନିଲମ୍ବନ କିମ୍ବା ବରଖାସ୍ତ କରିବାର କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ ଏବଂ ନିୟମରେ ପରିକଳ୍ପିତ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପରିଚାଳନା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରର ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରିବାର କ୍ଷମତା ନୁହେଁ । ଏହା କହିବା ପାଇଁ ଯେ ପରବର୍ତ୍ତୀ କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟ ଧାରା **16** ମଧ୍ୟରେ ଆସେ, ଜଣକୁ ଆହୁରି ଏକ ଅନୁମାନ କରିବାକୁ ପଡିବ ଯେ ନିଲମ୍ବନ କିମ୍ବା ବରଖାସ୍ତ କରିବାର କ୍ଷମତା ଏକ ଅଧିକ ବ୍ୟାପକ ଶକ୍ତି ଯେଉଁଥିରେ ଛୋଟ ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରିବାର କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ ଏବଂ ଏହି ଧାରଣା ନିୟମଗୁଡିକର ବିପରୀତ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ଯାହା ଦୁଇଟି ଶକ୍ତି ସହିତ ପୃଥକ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ । ଉକ୍ତ ଧାରା କେବଳ "ଯଦି ଏକ ଭିନ୍ନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଦୃଶ୍ୟମାନ ହୁଏ ନାହିଁ" ଲାଗୁ ହୁଏ । ଏହା କେବଳ ସେତେବେଳେ ଲାଗୁ ହୋଇଥାଏ ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ଅଧିନିୟମ କିମ୍ବା ନିୟମାବଳୀ ଅଧୀନରେ ନିଯୁକ୍ତିର ସାଧାରଣ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ । ଏଠାରେ ଅଧିନିୟମ କିମ୍ବା ନିୟମ ଅର୍ଥାତ୍ ନିୟମାବଳୀ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତିର କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିବାର ପରିକଳ୍ପନା କରିଛି । ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା କ୍ଷମତା ଏପରି ପ୍ରତିନିଧିମଣ୍ଡଳର ସାଧନ ଦ୍ୱାରା ସୀମିତ ଏବଂ ଏହାର ପରିସର ବାହାରେ ବିସ୍ତାର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ହେକେଟ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ କମ୍ପାନୀ ବନାମ ୱାର୍କମେନ, [1978] 1 S.C.R. 693; ଗଫୁର ମିଆଁ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, DMRL, [1988] 2 CAT 277, ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

7. ବିଶେଷ ଅନୁମତି ଆବେଦନର ସୀମିତ ଖାରଜ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ କିମ୍ବା ଅଦାଲତକୁ ଯୋଗ୍ୟତା ଆଧାରରେ ଅପିଲରେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ବାରଣ କରିପାରିବ ନାହିଁ ।

ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ଅଧିକାରିତା: ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 1210 ରୁ 1217/1980 ଇତ୍ୟାଦି ।

ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 499, 500 ରୁ 505/1979 ଏବଂ 144/ 1980 ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର 1980 ମସିହା ଏପ୍ରିଲ 22 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ଅନିଲ ଦେବ ସିଂହ, ଜି. ବି. ପାଇ, କେ. ମାଧବ ରେଡ୍ଡୀ, ପି. ଏ. ଚୌଧୁରୀ, ହେମନ୍ତ ଶର୍ମା, ପି. ପରମେଶ୍ୱରନ, ବି. ପାର୍ଥସାରଥୀ, ସି. ଭି. ସୁବ୍ବା ରାଓ, ଆବ୍ବାସ ନକଭୀ, ଆର. ପି. ଗୁପ୍ତା, ଏନ୍. କେ. ନାୟାର, ବି. କାନ୍ତା ରାଓ, ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ପାଣ୍ଡା, ଏ. ଟି. ଏମ୍. ସମ୍ପଥ, ପି. ଏନ୍. ରାମଲିଙ୍ଗମ୍, ଆର୍. ଡି. ଉପାଧ୍ୟାୟ, ସୁଶ୍ରୀ ବି. ଏସ୍. ଜନାନୀ ଏବଂ ଏ. ସୁବ୍ବା ରାଓ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ପକ୍ଷଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ରଙ୍ଗନାଥନ, ବିଶେଷ ଅନୁମତି ଆବେଦନରେ, ଆମେ ଅନୁମତି ଆଦେଶ କରୁ ଏବଂ ଏକ ଏକକ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଏହି ସମସ୍ତ ଅପିଲକୁ ସମାଧାନ କରିବାକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଉ । ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ ଯେ, ଦେୱାନୀ ଅପିଲ 3044/89 ବ୍ୟତୀତ, ଭାରତ ସଂଘ ହେଉଛି ଅପିଲକାରୀ ।

ଏହି ବୃହତ ସମୂହ ଆବେଦନରେ ଉପୁଜିଥିବା ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସାଧାରଣ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି : ଏଠାରେ ପକ୍ଷ ଥିବା ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କିଏ (ଏହା ପରେ, ସୁବିଧା ପାଇଁ, 'ଉତ୍ତରଦାତା' ଭାବରେ ସୂଚିତ)? ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଦୁଇଟି ଅପିଲ ରହିଛି, ଗୋଟିଏ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରୁ ଏବଂ ଅନ୍ୟଟି ରେଳ

ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟରେ । ପ୍ରଥମଟିକୁ ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପ୍ରଶାସନିକ ସେବା (ବର୍ଗୀକରଣ, ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ଅପିଲ) ନିୟମ (ଏହା ପରେ "ପ୍ରଶାସନିକ ସେବା ନିୟମ" ଭାବେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି) ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟଟିକୁ ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ରେଳବାଇ କର୍ମଚାରୀ (ଶୃଙ୍ଖଳା ଏବଂ ଅପିଲ) ନିୟମ (ଏହା ପରେ 'ରେଳ ନିୟମ "ଭାବେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି) ।

ଏସ୍/ଶ୍ରୀ ଜି. ବି. ପାଇ, ଅନୀଲ ଦେବ ସିଂହ, ପି. ଏ. ଚୌଧୁରୀ, ମାଧବ ରେଡ୍ଡୀ, ବି. କାନ୍ତା ରାଓ, ଏ. ସୁବ୍ବା ରାଓ, ଏ. ଟି. ଏମ୍. ସମ୍ପତ, ଆର୍. ଡି. ଉପାଧ୍ୟାୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେମାନେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଦୀର୍ଘ ଏବଂ ବିସ୍ତୃତ ଭାବେ ଯୁକ୍ତି ଉପସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ଦିଗ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ପରେ ଆମେ ଏହି ଅପିଲଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ କରିବା ପାଇଁ ଅଗ୍ରସର ହେଉଛୁ ।

ଆମେ ଡାନିଏଲଙ୍କ ମାମଲା (ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 1210 ରୁ 1217/1980) କୁ ସରକାରୀ ସେବା ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ଉଦାହରଣ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବୁ । ଯଦିଓ ଏହି ଏବଂ ସମ୍ପୃକ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କର୍ମଚାରୀମାନେ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ସହିତ ସଂଲଗ୍ନ ଗବେଷଣା ପରୀକ୍ଷାଗାରର III ଶ୍ରେଣୀର କର୍ମଚାରୀ (ସଂକ୍ଷେପରେ DRDL, DMAL, DERL ଏବଂ DLRL ଭାବରେ ଜଣାଶୁଣା), ସେମାନେ ସେଥିରେ ସରକାରୀ ପଦବୀରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ତେଣୁ, ସରକାରୀ ସେବା ନିୟମ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ । ସେମାନଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷାଗାରର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ, ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଅଧୀନସ୍ଥ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବରଖାସ୍ତ କିମ୍ବା ପଦରୁ ହଟାଯିବା ବିରୋଧରେ ଧାରା 311 (1) ରେ ସାମ୍ବିଧାନିକ ନିଷେଧର କୌଣସି ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ହେବାର କୌଣସି ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ । ତଥାପି, ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ଯୁକ୍ତି କରନ୍ତି ଯେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ସେମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ନୁହଁନ୍ତି ଏବଂ ଏହା କେବଳ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରାମର୍ଶଦାତା-ଏକ ଉଚ୍ଚତର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଯାହା କରିପାରିବେ । ସରକାରୀ ସେବା ନିୟମର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉପରେ ଆଧାର କରି ଏହି ବିବାଦ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଧାରାରେ ଆଗକୁ ବଢ଼ିଥାଏ ।

ସରକାରୀ ସେବା ନିୟମର ନିୟମ 12 ଏବଂ 13 ଏହି ବିଷୟ ସହିତ ଜଡିତ ଏବଂ ନିମ୍ନରେ ପଢନ୍ତୁ :

"12. ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ-(1) ରାଷ୍ଟ୍ରପତି କୌଣସି ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଉପରେ ନିୟମ 11 ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଯେକୌଣସି ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରିପାରିବେ ।

(2) ଉପନିୟମ (1) ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ନକରି, କିନ୍ତୁ ଉପନିୟମ (4) ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ଅଧୀନରେ, ନିୟମ 11 ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ଜୋରିମାନା ଉପରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇପାରିବ -

(a) XX XX XX

(b) ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଏକ ସାଧାରଣ କିମ୍ବା ବିଶେଷ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସାଧାରଣ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସେବାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଏକ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବେସାମରିକ ପଦବୀରେ ନିଯୁକ୍ତ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା, ଯେଉଁଠାରେ ଏପରି କୌଣସି ଆଦେଶ ଦିଆଯାଇ ନାହିଁ, ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କିମ୍ବା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅନୁସୂଚୀରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ।

13. କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପାଇଁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ -

(1) ରାଷ୍ଟ୍ରପତି କିମ୍ବା ସାଧାରଣ କିମ୍ବା ବିଶେଷ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ -

(a) କୌଣସି ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା;

(b) କୌଣସି ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଏକ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଅନ୍ତୁ ଯାହାଙ୍କ ଉପରେ ସେହି ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏହି ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ନିୟମ 11 ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ।

(2) ନିୟମ 11 ର ଧାରା (i) ରୁ (iv) ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରିବାକୁ ଏହି ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ସକ୍ଷମ ଏକ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ନିୟମ 11 ର ଧାରା (v) ରୁ (ix) ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ

କରିପାରିବେ, ଯଦିଓ ଏପରି ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏହି ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ନୁହଁନ୍ତି ।

ଏହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକରେ, ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ କୌଣସି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା, ସାଧାରଣ କିମ୍ବା ବିଶେଷ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା, ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇନାହିଁ । ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ (D.A.) ନିୟମ 12 (2) (b) ଅନୁଯାୟୀ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ, "ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କିମ୍ବା ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅନୁସୂଚୀ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ" ।"ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅନୁସୂଚୀ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ", ସ୍ୱୀକାରଯୋଗ୍ୟ, ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରାମର୍ଶଦାତା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ "ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ" କି? ଏହି ବିଷୟକୁ ନିୟମ ୨ (1) ମଧ୍ୟରେ ଏହାର ପ୍ରାବଧାନ ସହିତ ବିମର୍ଷ କରାଯାଇଛି ଯାହା ଏହିପରି ପଠିତ :

"୨. ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସେବା ଏବଂ ପଦବୀରେ ନିଯୁକ୍ତି -

(1) କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପ୍ରଶାସନିକ ସେବା (ସାଧାରଣ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସେବା ବ୍ୟତୀତ) ଦ୍ୱିତୀୟ, III ଏବଂ IV ଶ୍ରେଣୀରେ ସମସ୍ତ ନିଯୁକ୍ତି ଅନୁସୂଚୀରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯିବ ।

" ଉଲ୍ଲେଖଥାଉକି III ଏବଂ IV ଶ୍ରେଣୀର ବେସାମରିକ ସେବା କିମ୍ବା ପ୍ରତିରକ୍ଷା ସେବାରେ ବେସାମରିକ ପଦବୀ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଉପରୋକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତି କରାଯାଇପାରିବ ।

ନିୟମ ୨ (1) ରେ ସୂଚିତ ଅନୁସୂଚୀ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ 'ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ', ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ପୁଣି, ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରାମର୍ଶଦାତା । କିନ୍ତୁ, ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରି ଏକ ଅଧିସୂଚନା ଦ୍ୱାରା, ସେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନରେ III ଏବଂ IV ଶ୍ରେଣୀ ପଦବୀରେ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବାକୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହା ଏକ ସାଧାରଣ ଆଧାର, ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ସେହି କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରି ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ । ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ, ଏଥିରେ କୌଣସି ବିବାଦ ନାହିଁ ଯେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ "ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ" କେବଳ ଏହି ଅର୍ଥରେ ନୁହେଁ ଯେ ସେ ନିୟମ ୨ ଅନୁଯାୟୀ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିବାକୁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଥିଲେ, ବରଂ ଏହି ଅର୍ଥରେ ମଧ୍ୟ ଯେ ସେ ପ୍ରକୃତରେ ଏହି ନିଯୁକ୍ତି କରିଥିଲେ । ତଥାପି, କୁହାଯାଏ, ନିୟମ 12 (2) (b) ର ଅର୍ଥ

ମଧ୍ୟରେ ସେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ 'ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ' ନୁହଁନ୍ତି । ଏହି ତର୍କର ସମର୍ଥନରେ, ନିୟମ 2 ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ଆକର୍ଷଣ କରାଯାଇଛି ଯେଉଁଥିରେ ନିୟମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିର ସଂଜ୍ଞା ରହିଛି ଯାହା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ବିପରୀତ କିଛି ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହେବ ।ନିୟମ 2 (a) ରେ କୁହାଯାଇଛି :

" (a) ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ 'ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ' ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି -

(i) ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ସେବାର ସଦସ୍ୟ ଅଛନ୍ତି କିମ୍ବା ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ଶ୍ରେଣୀରେ ଅଛନ୍ତି, ସେହି ପଦବୀରେ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବା ପାଇଁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ; କିମ୍ବା

(ii) ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ପଦବୀରେ ଅବସ୍ଥାପିତ ଅଛନ୍ତି, ସେହି ପଦବୀରେ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବା ପାଇଁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ; କିମ୍ବା

(iii) ଯେଉଁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଶ୍ରେଣୀ କିମ୍ବା ପଦବୀରେ ଯଥାସ୍ଥିତି ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ; କିମ୍ବା

(iv) ଯଦି କୌଣସି ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସେବାର ସ୍ଥାୟୀ ସଦସ୍ୟ ରହିଥିବେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସ୍ଥାୟୀ ପଦବୀରେ ରହିଥିବେ, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ସେହି ସେବାରେ କିମ୍ବା ସେହି ସେବାର କୌଣସି ଶ୍ରେଣୀରେ କିମ୍ବା ସେହି ପଦବୀରେ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିବା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସରକାରଙ୍କ ନିରନ୍ତର ନିଯୁକ୍ତିରେ ରହିଥିବେ ।

ଯେକୌଣସି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସର୍ବୋଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ " ।

ଏହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯିବ ଯେ ଏହି ଖଣ୍ଡଟି ଦୁଇ ଶ୍ରେଣୀର ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କୁ ବୁଝାଇଥାଏ :((କ)

ଯେଉଁ ସେବା, ଶ୍ରେଣୀ କିମ୍ବା ପଦବୀ ସହିତ ଆମେ ସମ୍ପୃକ୍ତ-ଉପ ଖଣ୍ଡ (i) ଏବଂ (ii)-ଏବଂ (b) ସେହି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଯିଏ ପ୍ରକୃତରେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ-ଉପ ଖଣ୍ଡ (iii) ଏବଂ (iv) ରେ ସେବା, ଶ୍ରେଣୀ କିମ୍ବା ପଦବୀରେ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ । ଏଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକକୁ ଦୁଇଟି ଶ୍ରେଣୀରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି, କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ, ଆମେ ଏହି ଉପ-ବିଭାଗ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ଏଠାରେ ରହି, ଏହା ଦେଖାଯିବ, ଯେପରି ପୂର୍ବରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି, ଯେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଉପରୋକ୍ତ ଉଭୟ ବର୍ଗରେ ପଡ଼ନ୍ତି କାରଣ ନିୟମ 9 (1) ର

ପ୍ରାବଧାନ ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା କ୍ଷମତା ଆଧାରରେ ସେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିବାକୁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଏବଂ ଯେହେତୁ ସେ ବାସ୍ତବରେ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ, କୁହାଯାଏ, ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରାମର୍ଶଦାତା, ଏହି ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କୁ ତାଙ୍କ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ, ଅନୁସୂଚୀ ସହିତ ପଢ଼ାଯାଇଥିବା ନିୟମ 9 (1) ଅନୁଯାୟୀ ସମ୍ପୃକ୍ତ ପଦବୀରେ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବା ପାଇଁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଏକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ନିୟମ 2 (a) ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ପ୍ରଥମ ବର୍ଗ ଅଧୀନରେ ଦୁଇଟି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଅଛନ୍ତି-ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରାମର୍ଶଦାତା ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟ ବର୍ଗ ଅଧୀନରେ ଆମ ପାଖରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ, ଏଠାରେ ସେହି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଆସିଥାଏ ଯାହା ଉପରେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମାମଲା ଆଧାର କରନ୍ତି : ନିୟମ 2 (a) ର ଶେଷ କିଛି ଶବ୍ଦ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରେ ଯେ 'ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ' ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିର ଅର୍ଥ ଉପ-ଖଣ୍ଡ (i) ରୁ (iv) ରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସର୍ବୋଚ୍ଚ । ତେଣୁ, ଏହା କୁହାଯାଇଛି, ନିୟମ 12 (2) (b) ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ 'ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ', ବର୍ତ୍ତମାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଆମେ ଉପରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିବା ତିନୋଟି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ହେବେ, ଯଥା ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରାମର୍ଶଦାତା । ସଂକ୍ଷେପରେ, ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଛି ଯେ, ନିୟମ 2 (a) ରେ ଶେଷ କିଛି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରି, ଦେୱାନୀ ନିୟମ ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ ଯେ, ଯଦିଓ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପଦବୀ, ସ୍ତର କିମ୍ବା ସେବା ପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିବାର କ୍ଷମତା ନିୟମ 9 (1) ର ପ୍ରାବଧାନ ଅନୁଯାୟୀ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇପାରିବ, ତେବେ ଏପରି ପ୍ରତିନିଧିମଣ୍ଡଳ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତାର ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଏହା ନିୟମ ପ୍ରଣେତାଙ୍କ ସ୍ପଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଏ, ଯେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କ୍ଷମତା ନିୟମ 9 (1) ସହିତ ପଠାଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟଅନୁସୂଚୀ ଉଲ୍ଲିଖିତ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ରହିବା ଉଚିତ ଏବଂ ତାଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହି ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । କୁହାଯାଏ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରଶାସନିକ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି କରିଛନ୍ତି କିମ୍ବା କରିବାକୁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ, ତାଙ୍କ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉ ନାହିଁ; ଏହା ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ଯିଏ ସାଧାରଣତଃ ପଦବୀ, ସ୍ତର କିମ୍ବା ସେବା ପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି କରନ୍ତି, କିମ୍ବା କରିବାକୁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ । ତେଣୁ ଏହା ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଛି ଯେ ଯଦିଓ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ଜଣେ III ଶ୍ରେଣୀର କର୍ମଚାରୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରାମର୍ଶଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇପାରନ୍ତି (ଯିଏ ପ୍ରତିନିଧିମଣ୍ଡଳ ସତ୍ତ୍ୱେ ଏପରି ନିଯୁକ୍ତି କରିପାରିବେ), ଉଭୟ ପାଇଁ ଏବଂ ବାସ୍ତବରେ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ତୃତୀୟ

ଶ୍ରେଣୀର କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଶୃଙ୍ଖଳା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସମାନ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଭିନ୍ନ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ନିୟମ 2 (a) ର ଏହି ବ୍ୟାଖ୍ୟା କେବଳ ବ୍ୟବହୃତ ଭାଷା ଉପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସରଳ ନୁହେଁ, ବରଂ ଧରମ ଦେବ ବନାମ ସଂଘ, [1980] 2 ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 554 ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅନୁମୋଦନ ମଧ୍ୟ ପାଇଛି ।'ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ' ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିଟି କେବଳ ସରକାରୀ ସେବା ନିୟମର ନିୟମ 2,10,12 ଏବଂ 24 ଏବଂ ଅନୁସୂଚୀ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଛି ଏବଂ ନିୟମ 12 ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ସଂଜ୍ଞାକୁ ପ୍ରଭାବ ଦେବାକୁ ମନା କରିବା ହେଉଛି ସଂଜ୍ଞା ଖଣ୍ଡକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଅଯୌକ୍ତିକ ଭାବରେ ଅନୁବାଦ କରିବା । ଏହି ଆବେଦନକୁ ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଡାନିଆଲଙ୍କ ମାମଲାରେ (1980) 2 SLR 477 ଏବଂ ଏହା ପରେ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ଅନ୍ୟ ମାମଲାରେ ସମର୍ଥନ କରିଥିଲେ । ଦିଲ୍ଲୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ମୁରୀଶ୍ୱର ବନାମ ସଂଘ, [1976] ସେବା ଆଇନ ମାମଲା 82 ରେ ସଂଘ ବନାମ ତରଲୋକ ସିଂ, ସେଥିରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି, ଏବଂ କଲିକତା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ସଂଘ ବନାମ ଚୌଧୁରୀ, [1976] 2 SLR 819 *ରେ ସମାନ ମତ ନିଆଯାଇଛି* । କିନ୍ତୁ ଚୌଧୁରୀ ବନାମ ସଂଘ, [1977] ଅଲ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ସର୍ଭିସେସ୍ ଜର୍ଣ୍ଣାଲ୍ 1) ମାମଲାରେ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏବଂ W.A. 793/83 ଏବଂ W.P. 2441/79 ମାମଲାରେ ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏକ ବିପରୀତ ମତ ପୋଷଣ କରିଛନ୍ତି ।

କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିବେଚିତ ହେବାକୁ ଥିବା ଗୋଳାବାରୁଦ କାରଖାନା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସ୍ଥିତି ସମାନ, କେବଳ ସମ୍ପୃକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନାମକରଣ ବ୍ୟତୀତ, ଏବଂ ଏଥିରେ କୌଣସି ପୃଥକ ଆଲୋଚନାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ, ରେଳ ମାମଲାରେ, ଆମେ ସେବାର ସ୍ତର C ଏବଂ ସ୍ତର D ରେ ନିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରୁଛୁ, ଯାହା ସରକାରୀ ସେବାର III ଏବଂ IV ଶ୍ରେଣୀ ସହିତ ମେଳ ଖାଉଛି । ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା :

" 2 (1) (a) ରେଳ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ 'ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ' ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି :

(i) ଯେଉଁ ସେବାରେ ରେଳ କର୍ମଚାରୀ ବର୍ତ୍ତମାନ ସଦସ୍ୟ ଅଛନ୍ତି କିମ୍ବା ଯେଉଁ ସେବାରେ ରେଳ କର୍ମଚାରୀ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅଛନ୍ତି, ସେହି ସେବାରେ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବା ପାଇଁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ; କିମ୍ବା

(ii) ଯେଉଁ ପଦବୀରେ ରେଳ କର୍ମଚାରୀ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥାପିତ ଅଛନ୍ତି, ସେହି ପଦବୀରେ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବା ପାଇଁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, କିମ୍ବା

(iii) ଯେଉଁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ରେଳ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ଯଥାସ୍ଥିତି ଶ୍ରେଣୀ କିମ୍ବା ପଦବୀରେ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ; କିମ୍ବା

(iv) ଯଦି ରେଳ କର୍ମଚାରୀ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସେବାର ସ୍ଥାୟୀ ସଦସ୍ୟ ରହିଥିବେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସ୍ଥାୟୀ ପଦବୀରେ ରହିଥିବେ, ତେବେ ସେ ରେଳ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଅଧୀନରେ ନିରନ୍ତର ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଥିବେ, ଯେଉଁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ତାଙ୍କୁ ସେହି ସେବାରେ କିମ୍ବା ସେହି ସେବାର କୌଣସି ଶ୍ରେଣୀରେ କିମ୍ବା ସେହି ପଦବୀରେ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ, ଯାହା ଯେକୌଣସି ସର୍ବୋଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ହୁଅନ୍ତୁ ।

" 2 (1) ((c) 'ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ' ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି -

(i) ଜଣେ ରେଳ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଉପରେ ଜୋରିମାନା ଲାଗୁ କରିବା ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଏହି ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ, ତାଙ୍କ ଉପରେ ସେହି ଜୋରିମାନା ଲାଗୁ କରିବା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ;

(ii) କୌଣସି ରାଜପତ୍ରଧାରୀ ରେଳ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିୟମ 9 ଏବଂ ନିୟମ 11 ର ଉପନିୟମ (1) ର ଖଣ୍ଡ (a) ଏବଂ (b) ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ନିୟମ 6 ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ଜୋରିମାନା ଲାଗୁ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ।

(iii) କୌଣସି ଅଣ-ରାଜପତ୍ରଧାରୀ ରେଳ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିୟମ 9 ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ନିୟମ 6 ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ପ୍ରମୁଖ ଜୋରିମାନା ଲାଗୁ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ;

(iv) ନିୟମ 11 ର ଉପନିୟମ (1) ର ଖଣ୍ଡ (a) ଏବଂ (b) ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଜଣେ ଅଣ-ରାଜପତ୍ରଧାରୀ ରେଳ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ନିୟମ 6 ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ଜୋରିମାନା ଲାଗୁ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ।

"7. ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ -

(1) ରାଷ୍ଟ୍ରପତି କୌଣସି ରେଳ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଉପରେ ନିୟମ 6 ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଯେକୌଣସି ଜୋରିମାନା ଲାଗୁ କରିପାରିବେ ।

(2) ଉପନିୟମ (1) ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ନକରି, ନିୟମ 6 ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ଜୋରିମାନା ଅନୁସୂଚୀ I, II ଏବଂ III ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜଣେ ରେଳ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଉପରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇପାରେ ।

(3) ଏକ ଉଚ୍ଚତର ପଦବୀରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଜଣେ ରେଳ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ, କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ସମୟରେ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ପଦବୀ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନୁପଯୁକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସ୍ଥିର କରାଯିବ ।

8. କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ।—

(1) ସାଧାରଣ କିମ୍ବା ବିଶେଷ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ରାଷ୍ଟ୍ରପତି କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ -

(a) କୌଣସି ରେଳ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା;

(b) କୌଣସି ରେଳ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଅନ୍ତୁ, ଯାହାଙ୍କ ଉପରେ ସେହି ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏହି ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ନିୟମ 6 ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ଅଟନ୍ତି ।

(2) ଏହି ନିୟମ ଅଧୀନରେ ନିୟମ 6 ର ଧାରା (i) ରୁ (iv) ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ଏକ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, ନିୟମ 2 ର ଉପନିୟମ (1) ର ଧାରା (c) ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ, ନିୟମ 6 ର ଧାରା (v) ରୁ (ix) ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ରେଳ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ, ଯଦିଓ ଏପରି ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏହି ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ନୁହଁନ୍ତି ।

ନିୟମ 7 (2) ରେ ସୂଚିତ ଅନୁସୂଚୀ II ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ସ୍ତର C କିମ୍ବା ସ୍ତର D ରେଳ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର, ଅପସାରଣ କିମ୍ବା ଚାକିରିରୁ ବରଖାସ୍ତ ଆଦେଶ

ନିଯୁକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କିମ୍ବା ପଦବୀରେ ସମକକ୍ଷ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କିମ୍ବା କୌଣସି ଉଚ୍ଚତର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇପାରେ ଏବଂ ଅନୁସୂଚୀର ଟିପ୍ପଣୀ 2 ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ଯେ ଏହିପରି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କୌଣସି କମ୍ ଜୋରିମାନା ମଧ୍ୟ ଲଗାଇପାରନ୍ତି । ରେଳ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ସଂହିତାର ନିୟମ 275 ଅନୁଯାୟୀ (ଖଣ୍ଡ I), ଯାହା ସ୍ତର C ଏବଂ ସ୍ତର D ରେଳ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି, ତାଲିମ ଏବଂ ପଦୋନ୍ନତି ସହିତ ଜଡିତ, ପ୍ରଥମ ନିଯୁକ୍ତି କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ହେଉଛନ୍ତି ମହାପ୍ରବନ୍ଧକ କିମ୍ବା କୌଣସି ନିମ୍ନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଯାହାଙ୍କୁ ସେ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିପାରିବେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ରେଳର ମହାପ୍ରବନ୍ଧକ ଅନେକ ମୁଖ୍ୟଙ୍କ ଅଧୀନରେ ନିଜର କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ସଂଯୋଜନା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଦକ୍ଷିଣ ରେଳର ମହାପ୍ରବନ୍ଧକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ଷମତା ହସ୍ତାନ୍ତର ଅନୁସୂଚୀ ଏକ ସମୂହ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ (CAT) ର ଆଦେଶରେ ଗଫୁର ମିଆ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ବନାମ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, DMRL, [1988] 2 CAT 277 ମାମଲାରେ କିଛି ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ସ୍ଥିର କରାଯାଇଛି, (ଯାହା ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଅପିଲରେ ଥିବା ଆଦେଶ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ)ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଏଠାରେ ବ୍ୟାପକ ଭାବେ ପୁନରାବୃତ୍ତି କରିବା ଉପଯୋଗୀ କିମ୍ବା ଆବଶ୍ୟକ ନୁହେଁ । ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ତର୍କ ହେଉଛି ଯେ, ସ୍ତର C ଏବଂ ସ୍ତର D କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତିର କ୍ଷମତା ଅନ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ଆଞ୍ଚଳିକ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ କ୍ଷମତା ଅର୍ପଣ କରାଯିବା ସତ୍ତ୍ୱେ, ମହାପ୍ରବନ୍ଧକ ଏପରି ନିଯୁକ୍ତି କରିବାର କ୍ଷମତାରୁ ନିଜକୁ ବଞ୍ଚିତ କରିନାହାଁନ୍ତି ଏବଂ 'ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ' ଭାବରେ ଜାରି ରଖିଛନ୍ତି । ବିଭିନ୍ନ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ହୋଇଥିବାରୁ, କେବଳ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ଜୋରିମାନା ଲାଗୁ କରିବାର କ୍ଷମତା ରହିଛି । ତେଣୁ ଏହା ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି ଯେ ବିଭାଗୀୟ ଅଧିକ୍ଷକ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିବା ଏହି ସମୂହ ଅଧୀନରେ ଥିବା ମାମଲାଗୁଡ଼ିକରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ବାହାରେ ଥିଲା ଏବଂ ପୂର୍ବରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଗଫୁର ମିଆଙ୍କ ମାମଲାରେ CAT ଟି ଦ୍ୱାରା ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ରଦ୍ଦ କରାଯାଇଥିଲା, ଏବଂ ଉକ୍ତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଅନୁସରଣ କରି ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ଅନ୍ୟ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ହେଉଛି ମୂଳ ତର୍କ । ଏହି ତର୍କର ମୁକାବିଲା କରିବା ପୂର୍ବରୁ, ଉଭୟ ପକ୍ଷ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ବୋଧିତ କେତେକ କ୍ଷୁଦ୍ର ତର୍କକୁ ଦୂରେଇ ରଖିବା ସମ୍ଭବତଃ ସହାୟକ ହେବ :

(a) ଶ୍ରୀ କାନ୍ତା ରାଓ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଯେ ଗଫୁର ମିଆଁ ମାମଲାରେ ଥିବା ଭଳି ସମାନ ମତ C.A.T. ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୁପ୍ରିୟା ରାୟଙ୍କ ମାମଲାରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଉକ୍ତ ଆଦେଶ

ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା 1988ର S.L.P. ସଂଖ୍ୟା 9956-57 /19882 କୁ ଏହି ଅଦାଲତ ପୂର୍ବରୁ 21.9.88 ରେ ଖାରଜ କରିସାରିଛନ୍ତି । ଏହା ଠିକ୍ ବୋଲି ଜଣାପଡୁଛି, କିନ୍ତୁ ସେହି S.L.P. ର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବରଖାସ୍ତ ଗୁଣବତ୍ତା ଆଧାରରେ ଏହି ଅପିଲଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ବିଚାର କରିବାରେ ଆମକୁ ବାଧା ଦେଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏହା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଛି ଯେ, ଦେୱାନୀ ଅପିଲ 3963/88 ରେ, ଏହି ଆଧାରରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ଅନୁମତିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରାଯାଇଛି ।ଆମେ ଏହି ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରୁଛୁ।

(b) ଧରମ ଦେବଙ୍କ ମାମଲାରେ (ଉପରୋକ୍ତ) ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା, ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ଅନେକ କିଛି ସ୍ଥିର କରାଯାଇଥାଏ । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଏହି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିୟମ 2 (a) ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ସୂଚିତ କରେ ଏବଂ ଏହା ପୂର୍ବରୁ ଥିବା ମାମଲା ପାଇଁ ସମାନ ପ୍ରୟୋଗ କରେ । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଏହି ମାମଲା ଉଠିଥିଲା ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସରଳ ଏବଂ ସିଧା ଥିଲା । ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ପ୍ରଶ୍ନରେ ଥିବା କର୍ମଚାରୀ ପ୍ରକୃତରେ ଭାରତର ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଏବଂ ମହାଲେଖା ପରୀକ୍ଷକ (CAG) ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ସେ ଉକ୍ତ ସେବା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଥିଲେ । ନିର୍ଣ୍ଣୟ କେବଳ ଏତିକି ଦର୍ଶାଇଥିଲା ଯେ, ଏହାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏବଂ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 ଅନୁଯାୟୀ, CAG ଠାରୁ ନିମ୍ନ ପାହ୍ୟାର କୌଣସି ଅଧିକାରୀ ଅଦାଲତରେ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ନଥିଲେ । ଏଠାରେ ଉପୁଜିଥିବା ବିବାଦର ପ୍ରକାର ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଳୟର କୌଣସି ସୁଯୋଗ ନଥିଲା ଏବଂ ନିୟମ 2 ର ଖଣ୍ଡ (a) ର ଉପ-ଖଣ୍ଡ (i) ଏବଂ (iii) ର ପାରସ୍ପରିକ କ୍ରିୟା କିମ୍ବା ଖଣ୍ଡ (a) ର ଉପ-ଖଣ୍ଡ (i) କିମ୍ବା (ii) ର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପଦବୀ, ଶ୍ରେଣୀ କିମ୍ବା ସେବା ପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିବାକୁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଏକାଧିକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ହୋଇପାରନ୍ତି କି ନାହିଁ ସେ ବିଷୟରେ ବିଚାର କରିନଥିଲେ । ତେଣୁ ଏହି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପୁଜିଥିବା ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ପାଇଁ ସହାୟକ ନୁହେଁ ଏବଂ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ନୁହେଁ । ଓମ୍ ପ୍ରକାଶ ଗୁପ୍ତା ବନାମ ସଂଘ, A.I.R. 1975 S.C. 1265 ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମଧ୍ୟ ସମାନ ସ୍ଥିତି ରହିଛି, ଯାହା CAT ସମ୍ମୁଖରେ ସଂଘ ପାଇଁ ନିର୍ଭରଶୀଳ ବୋଲି ମନେହୁଏ । ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଅପିଲକାରୀ ଜଣେ ଅସ୍ଥାୟୀ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଥିଲେ ଯାହାଙ୍କର କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପଦବୀ ନଥିଲା । ଏହି ଅଦାଲତ କେବଳ ଏତିକି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯଥା, ଯଦି ନିୟମ 2 (a) ରେ ଥିବା ସଂଜ୍ଞା ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନୁହେଁ, ତେବେ 'ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ' ଶବ୍ଦର ସରଳ ଏବଂ ସ୍ୱାଭାବିକ ଅର୍ଥ ତାଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିବା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଅର୍ଥାତ୍ ଭାରତୀୟ ଭୂତତ୍ତ୍ୱ ସର୍ବେକ୍ଷଣର ମହାନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କୁ ବୁଝାଏ । ଯଦି, ଅନ୍ୟ

ପକ୍ଷରେ, ନିୟମ 2 (a) ର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଲାଗୁ ହୁଏ-ଅପିଲକାରୀଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିବାକୁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣେ ଶ୍ରୀ ମୋଘେ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ମହାନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି-ପରବର୍ତ୍ତୀ ବ୍ୟକ୍ତି, ଯିଏ ଉଚ୍ଚତର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଥିଲେ, ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ହେବେ । ଏହା, ପୁଣିଥରେ, ନିୟମର ଏକ ସରଳ ଏବଂ ସିଧାସଳଖ ପ୍ରୟୋଗର ଏକ ଉଦାହରଣ ଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ଏଠାରେ କୌଣସି ଜଟିଳତା ନାହିଁ ଏବଂ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ସମସ୍ୟାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

(c) ଅପିଲକାରୀ ତରଫରୁ, ଭାରତ ସଂଘ, ସାଧାରଣ ଖଣ୍ଡ ଅଧିନିୟମ, 1897 ର ଧାରା 16 ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖା ଯାଇଛି । ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଏ ଯେ, ନିୟମରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ନିର୍ବିଶେଷରେ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ଏକ ନିଯୁକ୍ତି ଦିଅନ୍ତି ସର୍ବଦା ତାଙ୍କୁ ନିଲମ୍ବନ କିମ୍ବା ବରଖାସ୍ତ କରିବାର ଏକ ନିହିତ କ୍ଷମତା ଥାଏ-ଯେପରି :ହେକେଟ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ କମ୍ପାନୀ ବନାମ ୱାର୍କମେନ, [1978] 1 S.C.R. 693 । ଏହି ତର୍କକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବାରେ ତିନୋଟି ଅସୁବିଧା ରହିଛି । ପ୍ରଥମତଃ, ତର୍କ ବୈଧ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ଏହା ବାସ୍ତବ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ କେବଳ ନିଲମ୍ବନ କିମ୍ବା ବରଖାସ୍ତ କରିବାର କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ, ଏବଂ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପରିଚାଳନା କିମ୍ବା ନିୟମରେ ପରିକଳ୍ପିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରକାରର ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରିବାର କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ ନାହିଁ । ଏହା କହିବା ପାଇଁ ଯେ ପରବର୍ତ୍ତୀ କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟ ଧାରା 16 ମଧ୍ୟରେ ଆସେ, ଜଣକୁ ଆହୁରି ଏକ ଅନୁମାନ କରିବାକୁ ପଡିବ ଯେ ନିଲମ୍ବନ କିମ୍ବା ବରଖାସ୍ତ କରିବାର କ୍ଷମତା ଏକ ଅଧିକ ବ୍ୟାପକ କ୍ଷମତା ଯେଉଁଥିରେ ଛୋଟ ଜୋରିମାନା ଲାଗୁ କରିବାର କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ ଏବଂ ଏହି ଧାରଣା ନିୟମଗୁଡିକର ବିପରୀତ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ଯାହା ଦୁଇଟି କ୍ଷମତା ସହିତ ପୃଥକ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ । ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ଧାରା 16 କେବଳ "ଯଦି ଏକ ଭିନ୍ନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ" ଲାଗୁ ହୁଏ । ଯଦି ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ତରଫରୁ ସରକାରୀ ସେବା ନିୟମ ଏବଂ ରେଳ ନିୟମ ଉପରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବ୍ୟାଖ୍ୟା ସଠିକ୍, ତେବେ ନିୟମ ଏକ ଭିନ୍ନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରେ ଏବଂ ତେଣୁ ଧାରା 16 ଦ୍ୱାରା ସୂଚିତ ସାଧାରଣ ନୀତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବା ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବେ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ଧାରା 16 ଏହାର ଉତ୍ତର ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ତୃତୀୟତଃ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 16 କେବଳ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଲାଗୁ ହୋଇଥାଏ, ଯେଉଁଠି କୌଣସି ଆଇନ କିମ୍ବା ନିୟମାବଳୀ ଅଧୀନରେ ନିଯୁକ୍ତିର ସାଧାରଣ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ । ଏଠାରେ ଅଧିନିୟମ କିମ୍ବା ନିୟମାବଳୀ (ଅର୍ଥାତ୍ ନିୟମ) କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତିର କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିବାର ପରିକଳ୍ପନା କରିଛି । ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା କ୍ଷମତା

ଏପରି ପ୍ରତିନିଧିମଣ୍ଡଳର ଉପକରଣ ଦ୍ୱାରା ସୀମିତ ଏବଂ ଗଫୁର ମିଆଁଙ୍କ ମାମଲାରେ (ଉପରୋକ୍ତ) C.A.T. ଦ୍ୱାରା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରାଯାଇଥିବା ପରି ଏହାର ପରିସର ବାହାରେ ବିସ୍ତାର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଧାରା 16, ତେଣୁ, ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ଆସୁନାହିଁ ।

(d) ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଏକ ତର୍କ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା, ଯେ "ଯାହା ସର୍ବୋଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ" ଶବ୍ଦଟି ସରକାରୀ ସେବା ନିୟମର ନିୟମ 2 (a) ର କେବଳ ଉପ-ଧାରା (iv) କୁ ପରିଚାଳନା କରେ, ଅନ୍ୟ ଉପ-ଧାରା ନୁହେଁ । ଏହି ବିବାଦ ଏକ ମୁହୂର୍ତ୍ତର ଯାଞ୍ଚ ବହନ କରିପାରିବ ନାହିଁ କାରଣ ଉପରୋକ୍ତ ଶବ୍ଦଗୁଡିକ ନିୟମରେ ଚାରୋଟି ଉପ-ଧାରାରୁ ପୃଥକ ଭାବରେ ଦେଖାଯାଏ, କିନ୍ତୁ ଏହାର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଅନେକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କିଏ ସର୍ବୋଚ୍ଚ, ତାହା ସ୍ଥିର କରିବାକୁ ପରିକଳ୍ପନା କରେ । ତେଣୁ, ଏହାର ସ୍ପଷ୍ଟ ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ଉପ-ଦଫା (i) ରୁ (iv) ରେ ଥିବା ସଂଜ୍ଞା ଅଧୀନରେ ଆସୁଥିବା 'କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ' ମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ନିୟମ 12 (2) (b) ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସର୍ବୋଚ୍ଚକୁ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେବ ।

ଉପରୋକ୍ତ ଆଲୋଚନା ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ବିବାଦକୁ ଏକ ଅତି ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ସଙ୍କୁଚିତ କରିଥାଏ : ଏହା କୁହାଯାଇପାରିବ କି, ଯେଉଁଠାରେ ନିୟମ 9 (1) ଅନୁଯାୟୀ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏହି ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତିର କ୍ଷମତାକୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିଛନ୍ତି, ଉଭୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ପଦବୀ, ସ୍ତର କିମ୍ବା ସେବା ପାଇଁ "ନିଯୁକ୍ତ କରିବାକୁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ" ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ କିମ୍ବା ଏହି ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି କେବଳ ପରବର୍ତ୍ତୀ, ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରତିନିଧି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ଅଛି କି? ଯଦି ଉଭୟ ଉପ-ଦଫା (i) ର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଉପରୋକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣନା ଅଧୀନରେ ଆସେ, ତେବେ ନିୟମ 2 (a) ରେ ଥିବା ସଂଜ୍ଞା କେବଳ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରାମର୍ଶଦାତା/ମହାପ୍ରବନ୍ଧକଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିତ କରିବ ବୋଲି ଉତ୍ତରଦାତାର ଆବେଦନ ସଠିକ୍ ହେବ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଯଦି ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟାଖ୍ୟାର ଦ୍ୱିତୀୟଟି ଠିକ୍ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଆଭିମୁଖ୍ୟକୁ ସମର୍ଥନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞ ଓକିଲ ଦୃଢ ଭାବରେ ଯୁକ୍ତି କରନ୍ତି ଯେ ନିୟମ 9 (1) ସହିତ ପଠାଯାଇଥିବା ଅନୁସୂଚୀ ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କେବଳ ଏକ ଅଧୀନସ୍ଥ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ତାଙ୍କ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତ କରିବାର ଅଧିକାର ହରାଇ ନାହାଁନ୍ତି । ଏପରି ପ୍ରତିନିଧିମଣ୍ଡଳ ନିଃସନ୍ଦେହରେ ଅଧସ୍ତନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବା ପାଇଁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ, କିନ୍ତୁ ନିୟମ 9

(1) ସହିତ ପଠାଯାଇଥିବା ଅନୁସୂଚୀ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ନିଯୁକ୍ତିର କ୍ଷମତାକୁ ଛଡ଼ାଇ ନିଏ ନାହିଁ ।

ଉପରୋକ୍ତ ବିବାଦର ମୁକାବିଲା କରିବା ପୂର୍ବରୁ, ଆମେ ଏପରି ପ୍ରତିନିଧିମଣ୍ଡଳର ପରିଣାମ ଉପରେ ଓକିଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଦ୍ଧୃତ କେତେକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିପାରିବା ।ରୁପ ଚାନ୍ଦ ବନାମ ରାଜ୍ୟ, [1963] Suppl. 1 SCR 539 ଆବେଦନକାରୀ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 21 (4) ଅନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଆଦେଶରୁ ଏକ ଅପିଲ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 41 (1) ଅନୁଯାୟୀ-ସହକାରୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ (ଏକତ୍ରୀକରଣ) ଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକର ଶୁଣାଣି ଏବଂ ସମାଧାନ କରିବାର ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରି, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଆବେଦନକୁ ଉକ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମାଧାନ କରାଯାଇଥିଲା, ଯିଏ ଏହାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ ।. ଏହା ପରେ ଉତ୍ତରଦାତା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 42 ଅନୁଯାୟୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶ ସଂଶୋଧନ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ଏହା ସମ୍ମୁଖରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଉପରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ସଂଶୋଧନ ଆଦେଶ ସରଳ ଯୁକ୍ତିରେ ରଦ୍ଦ କରିଦେଇଥିଲେ ଯେ ଧାରା 41 (1) ଅନୁଯାୟୀ ଧାରା 21 (4) ସହିତ ପଠାଯାଇଥିବା ଆଦେଶ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଏକ ଆଦେଶ ଥିଲା (ଯଦିଓ, ବାସ୍ତବରେ, ଜଣେ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ) ଏବଂ ଧାରା 42 ଅନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଜେ "ସଂଶୋଧିତ" ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ଡାନିଏଲଙ୍କ ମାମଲାରେ (1988 2 S.L.R. 477 ରେ ବିବରଣୀ ଦାଖଲ ହେବା ପରଠାରୁ) ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ପି. ଏ. ଚୌଧୁରୀଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ କହିଥିଲେ ଯେ ଏହି ମାମଲାର ନୀତି ଭାରତ ସଂଘ ପାଇଁ କୌଣସି ଲାଭଦାୟକ ନୁହେଁ, ଯାହା ଏହାର ଶକ୍ତି ଉପରେ ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଇଥିବା ପରି ମନେହୁଏ, ଯେ "ଯଦିଓ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା, ଏହା ନିଜେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରାମର୍ଶଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ପରି ବିବେଚନା କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ କାରଣ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ, ଜଣେ ପ୍ରତିନିଧି ହୋଇଥିବାରୁ, ଆଇନରେ ନିଜେ ପ୍ରଧାନ ଅଧକ୍ଷ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।" ବିଦ୍ୱାନ ବିଚାରପତି ଏହି ତର୍କକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି କହିଛନ୍ତି :

" ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲାର ଅନୁପାତ ହେଉଛି ଯେ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ନିଜେ ପ୍ରଧାନ ଅଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ । ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲାର ଅନୁପାତକୁ ଆମ ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ସହିତ ପ୍ରୟୋଗ କରି, ଏହା ସର୍ବାଧିକ କୁହାଯାଇପାରିବ ଯେ ନିୟମ 9 (1) ଅନୁଯାୟୀ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରାମର୍ଶଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ବୈଧାନିକ କ୍ଷମତା ଅର୍ପଣ କାରଣରୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ନିଯୁକ୍ତିର ଆଦେଶ ନିଜେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରାମର୍ଶଦାତାଙ୍କର ଅଟେ, ଏହି ଆଧାରରେ ଯେ କୌଣସି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗ ନିଜେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରେ ।

ଏହି ନୀତିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି, ଆମେ ବିଜ୍ଞ ଓକିଲଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ସହିତ ସହମତ ହୋଇପାରିବୁ ନାହିଁ ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗକୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରାମର୍ଶଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଜେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱର ପ୍ରୟୋଗ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ଏହାର କାରଣ ଅତି ସରଳ । ପ୍ରଥମତଃ, ଏହି ବିଧାନ, ଏହାର ସମସ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ, ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କ୍ଷମତାକୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିବାର କ୍ଷମତା ଠାରୁ ଏକ ଭିନ୍ନ ଏବଂ ପୃଥକ ଶକ୍ତି ଭାବରେ ବିବେଚନା କରେ । ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ନିୟମ 9 (1) କିମ୍ବା CCA ନିୟମର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରାମର୍ଶଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କ୍ଷମତା କଦାପି ହସ୍ତାନ୍ତରିତ ହୁଏ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହା ଅନୁସରଣ କରେ ଯେ ମୁଖ୍ୟ ଅଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କ ଉପରେ ଅଭିଯୋଗର କାରଣ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଏପରି ଏକ ପରିସ୍ଥିତି ପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରିବ ନାହିଁ ଯାହା ଆମ ପୂର୍ବରୁ ଥିଲା । ତେଣୁ ଆମେ ଦେଖୁଛୁ ଯେ ରୂପ ଚାନ୍ଦଙ୍କ ମାମଲା ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ କୌଣସି ଲାଭଦାୟକ ନୁହେଁ ।

ଯଦିଓ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ହାଜର ହୋଇଥିବା ଶ୍ରୀ ଚୌଧୁରୀ ଏ ବିଷୟରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଥର ବିଚାର କରିଥିବା ପରି ମନେହୁଏ, ଆମର ମତ ହେଉଛି ଯେ ଉପରୋକ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣଗୁଡିକ ସଠିକ୍ ଅବସ୍ଥାନ ସ୍ଥିର କରେ ଏବଂ ରୂପ ଚାନ୍ଦ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ କରେ ନାହିଁ । କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ମାମଲାକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଭିନ୍ନ ଉପାୟରେ ରୂପ ଚାନ୍ଦ ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ଆହ୍ୱାନ କରିବାକୁ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଏକ ପ୍ରୟାସ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଯୁକ୍ତି ଦିଆଯାଇଛି ଯେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ସେମାନଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତିକୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରାମର୍ଶଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ନିଯୁକ୍ତି ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ ଏବଂ ତେଣୁ, ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରାମର୍ଶଦାତାଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କେହି ସେମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ କୌଣସି ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ

କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଆମେ ଭାବୁନାହୁଁ ଯେ ଏହି ତର୍କକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରିବ । ଯେପରି କିଶୋର କୁମାରଙ୍କ ମାମଲାରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଛି [1980] 1S.C.R. 50 କ୍ଷମତାର ଅର୍ପଣ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀଙ୍କ ସ୍ଥିତିକୁ ବୃଦ୍ଧି କିମ୍ବା ଉନ୍ନତ କରେ ନାହିଁ । ଜଣେ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଥିବା କ୍ଷମତାର ପ୍ରକୃତି ଏବଂ ଚରିତ୍ର ବିଷୟରେ ରୂପଚାନ୍ଦରେ ନିୟମ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଥିଲା । ଏହାକୁ ସମସ୍ତ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଲାଗୁ ହେଉଥିବା ଏକ ସାଧାରଣ ନୀତି ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ବିଶେଷ କରି, ନିୟମ 2 (a) ଏବଂ 12 (2) ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଯାହା ନେଇ ଆମେ ବିଚାର କରୁଛୁ ଏବଂ ଯାହା ନିଯୁକ୍ତ କରିବାକୁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରକୃତରେ ନିଯୁକ୍ତ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ରୂପରେଖ ଦେଇଥାଏ, ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରାମର୍ଶଦାତା/ମହାପ୍ରବନ୍ଧକଙ୍କୁ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଭାବରେ ବିବେଚନା କରିବା ଅସମ୍ଭବ ଯିଏ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ ।

ଦଲୁରାମ ପନ୍ନାଲାଲ ମୋଦୀ ବନାମ ଆୟୁକ୍ତ [1963] 2 SCR 286 ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଜଣେ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ କ୍ଷମତାର ପରିସର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ବିଷୟରେ ଏହା ଏକ ମାମଲା ଥିଲା । ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ବିକ୍ରୟ କର ଅଧିନିୟମ, 1958 ର ଧାରା 19, ଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ, ଯଦି ସେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି ଯେ କୌଣସି ସାମଗ୍ରୀର ବିକ୍ରୟ କିମ୍ବା କ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନରୁ ବଞ୍ଚିଯାଇଛି, ପୁନଃ ମୂଲ୍ୟାୟନ କରିବାକୁ । ତେବେ ଏହି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 30 ଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ "ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କର କୌଣସି କ୍ଷମତା ଏବଂ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅର୍ପଣ" କରିବାରେ ସକ୍ଷମ କରିଥିଲା ଏବଂ କମିଶନର ଏହି କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରି ସହକାରୀ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କିମ୍ବା ପୁନଃ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ଏବଂ ଧାରା 18,19 ଏବଂ 20 ଅନୁଯାୟୀ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ କ୍ଷମତା ଏବଂ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ଜଣେ ଆକଳନକାରୀ ଜଣେ ସହକାରୀ ଆୟୁକ୍ତ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ପୁନଃ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ନୋଟିସକୁ ଆପତ୍ତି କରି ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଯାହା ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯାଇଥିଲା ତାହା କେବଳ ପୁନଃ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାର କ୍ଷମତା ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେବାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନୁହେଁ ଯେ ଏକ ପଳାୟନ ଥିଲା, ଯାହା ଆକଳନକାରୀଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ, ତଥାପି ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ରହିଥିଲା । ଏହି ତର୍କକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ପୁନଃ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିବାର କ୍ଷମତାର ଏକ ସହାୟକ ଥିଲା । ସେହି ନୀତି ଏଠାରେ ଲାଗୁ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ କାରଣ ନିଯୁକ୍ତିର କ୍ଷମତା ଏବଂ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାର କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ପାର୍ଥକ୍ୟ କରୁଥିବା ସେବା ନିୟମ ସନ୍ଦର୍ଭରେ, ପରବର୍ତ୍ତୀଟିକୁ ପୂର୍ବ ସହିତ ସହାୟକ କିମ୍ବା ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ ।

ଏହା ଆମକୁ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଆଡ଼କୁ ନେଇଯାଏ ଯେ ଅନୁସୂଚୀ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କୌଣସି ପଦବୀ, ସ୍ତର କିମ୍ବା ସେବାରେ ତାଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତିର କ୍ଷମତାକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରିବେ କି, ଯଦିଓ ସେ ଏହି ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ଅଧସ୍ତନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ସେହି କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ସକାରାତ୍ମକ ଭାବରେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର କେତେକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଶକ୍ତି ଉପରେ ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଛି ଯାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଚାର କରାଯାଇପାରେ । ଗୋଦାୱାରୀ ଏସ୍. ପାରୁଲେକର ବନାମ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ, [1966] 3 SCR 314 ମାମଲାରେ ଅପିଲକାରୀଙ୍କୁ ଭାରତୀୟ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ନିୟମର ନିୟମ 30 ଅନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଏକ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଅଟକ ରଖାଯାଇଥିଲା । ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ପୂର୍ବରୁ ନିୟମ 30 ଅନୁଯାୟୀ ଜିଲ୍ଲା ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କୁ ଏହାର କ୍ଷମତା ଆଦେଶ କରି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ ଅଧିସୂଚନା ଜାରି କରିଥିଲେ ଏବଂ ତେଣୁ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଅଟକ ରଖିବା ଆଦେଶ ଦେବାକୁ ସକ୍ଷମ ନୁହଁନ୍ତି । ରାଜା ସମ୍ରାଟ ବନାମ ଶିବନାଥ ବାନାର୍ଜୀ, 72 ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଆବେଦନ 241 ରେ ନ୍ୟାୟିକ କମିର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଉପରେ ଏହି ତର୍କ ପାଇଁ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖାଯାଇଥିଲା । ଏହି ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକ ଭିନ୍ନ ଥିଲା ଏବଂ ଉପରୋକ୍ତ ବିବାଦକୁ ଖଣ୍ଡନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଥିବାଅଧିସୂଚନା ଜାରି କରି, ରାଜ୍ୟ ସରକାର ନିୟମ 30 (ହଥ ବନାମ କ୍ଲାର୍କରେ ୱିଲିସ୍ ଜେ., [1890] 25 QBD391 ଦେଖନ୍ତୁ) ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର କ୍ଷମତାରୁ ନିଜକୁ ବଞ୍ଚିତ କରିନାହାଁନ୍ତି । ବିଜ୍ଞ ଓକିଲ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ରାଓ ବନାମ ରାଜ୍ୟ, [1984] 3 SLR 768 ମାମଲାରେ କର୍ଣ୍ଣାଟକ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ । ଏହି ମାମଲାରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଯେଉଁ କ୍ଷମତା ହସ୍ତାନ୍ତରିତ ହୋଇଛି, ତାହା ଉଭୟ କ୍ଷମତା ଅର୍ପଣ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ କ୍ଷମତା ପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇପାରିବ, ଯଦିଓ ଏଥିରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାରେ ସହାୟକ ହେଉନାହିଁ । ହାଲସବେରୀ 4ର୍ଥ ସଂସ୍କରଣ, ପାରା 32, ହୁଥ ବନାମ କ୍ଲାର୍କ, (ଉପରୋକ୍ତ) କୁ ଉଦ୍ଧୃତ କରି, ଏହି ବିଷୟ ଉପରେ ଇଂରାଜୀ ଆଇନର ସାରାଂଶ ଏହିପରି :

> "ସାଧାରଣତଃ, କ୍ଷମତା ହସ୍ତାନ୍ତର ଅର୍ଥ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଠାରୁ ଅଲଗା ହେବା ନୁହେଁ । ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଥିବା ସଂସ୍ଥା କେବଳ ଅନୁଦାନ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିବାର କ୍ଷମତା ବଜାୟ ରଖିବ ନାହିଁ, ବରଂ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଏକକାଳୀନ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟ ବଜାୟ ରଖିବ, ଯଦି ଏହା ପୂର୍ବରୁ ଏହାର ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଆବଦ୍ଧ ହୋଇଥିବ ।

ତେବେ, ୱେଡର ପ୍ରଶାସନିକ ଆଇନ (ଷଷ୍ଠ ସଂସ୍କରଣ) ଉପରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅନୁଚ୍ଛେଦର ପୃଷ୍ଠା 365 ରେ ସୂଚାଇପାରେ ଯେ ସ୍ଥିତି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱଷ୍ଟ ନୁହେଁ ଏବଂ ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ମାମଲାରେ ବିସ୍ତୃତ ବିଚାରର ଆବଶ୍ୟକତା ହୋଇପାରେ :

> " ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିବାର ଏକ ବୈଧାନିକ କ୍ଷମତା ସାଧାରଣତଃ ଯେତେବେଳେ ଇଚ୍ଛା ପ୍ରତିନିଧି ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିବାର କ୍ଷମତା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବ । ପ୍ରତିନିଧି ଦଳ ତିଷ୍ଠି ରହିଥିବା ବେଳେ ଏହା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ହୋଇପାରେ ଯେ କ୍ଷମତା ଅର୍ପଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏହାର କ୍ଷମତାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଛନ୍ତି କିମ୍ବା ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ସହ ଏକକାଳୀନ ଏହାକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ଅଟନ୍ତି । ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଲା ଯେଉଁଠାରେ ସାମ୍ବିଧାନିକ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ଅଧୀନରେ ଏକ କାଉଣ୍ଟି କାଉଁସିଲର କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ କମିଟି ଏକ ଉପ-କମିଟିକୁ ଜଳାତଙ୍କ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କରିବାର କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲା; କିନ୍ତୁ ଉପ-କମିଟି କିଛି କରିବା ପୂର୍ବରୁ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ କମିଟି ପ୍ରତିନିଧିମଣ୍ଡଳକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର ନକରି ନିଜେ କୁକୁରଙ୍କ ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ନିୟମ ଜାରି କରିଥିଲା । ଏହି ନିୟମାବଳୀକୁ ବଜାୟ ରଖାଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଅସଙ୍ଗତ ଆଧାରରେ, ଜଣେ ବିଚାରପତି କହିଛନ୍ତି ଯେ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହୀ କମିଟି ଏହାର କ୍ଷମତାକୁ ପୁନର୍ବାର ଆରମ୍ଭ କରିଛି ଏବଂ ଅନ୍ୟଟି ଏହା କେବେବି ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଅଲଗା ହୋଇନାହିଁ, ଏବଂ 'କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ପ୍ରତିନିଧି' ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ଜଣେ ପ୍ରତିନିଧି ଅପେକ୍ଷା ଟିକିଏ ଅଧିକ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଏକ ମାମଲାରେ, 'ଜଣେ ନିଜର ବୈଧାନିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରୁ ନିଜକୁ ବଞ୍ଚିତ କରିପାରିବ ନାହିଁ', ଏହି ଆଧାରରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ମତଟି ପ୍ରଚଳିତ ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏହାର ବିପରୀତ ରାୟ ଅପିଲ ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେଉଁଠାରେ ଜଣେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବରେ ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଘର ସାମୟିକ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରିବାର କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ଏପରି କରିବା ଦ୍ୱାରା ସେ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ତାଙ୍କ କ୍ଷମତାରୁ ନିଜକୁ ଦୂର କରିଥିଲେ, ଯାହାଦ୍ୱାରା ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକ ଅବୈଧ ଦାବି ତାଙ୍କ ନାମରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଉପଶମ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ; ଏବଂ ଅଦାଲତ ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ ଯେ ପ୍ରତିନିଧିମଣ୍ଡଳ ହେଉଛି ଏକ ସଂସ୍ଥାର ରୂପ । ସ୍ଥାନୀୟ ସରକାର ଅଧିନିୟମ 1972 ସ୍ୱଷ୍ଟ ଭାବରେ ଏକ ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ କ୍ଷମତାକୁ ଏହାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଇତ୍ୟାଦି ସହିତ ଏକକାଳୀନ ସଂରକ୍ଷଣ କରେ ।

ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଭିତରକୁ ଯିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ବୋଲି ଆମେ ଭାବୁଛୁ । ଗୋଦାବରୀ (ଉପରୋକ୍ତ) ର ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଆମେ ଏହି ସାଧାରଣ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବୁ ଯେ ନିୟମ 9 (1) ର ପ୍ରାବଧାନ ଅନୁଯାୟୀ ନିଯୁକ୍ତିର କ୍ଷମତାର ପ୍ରତ୍ୟର୍ପଣ ନିୟମର ମୁଖ୍ୟ ଭାଗରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ କୌଣସି ମାମଲା କିମ୍ବା ମାମଲାର ବର୍ଗରେ ନିଯୁକ୍ତିର ଅର୍ପିତ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗରୁ ବଞ୍ଚିତ କରେ ନାହିଁ ।

ତଥାପି ଯେଉଁ ମୌଳିକ ପ୍ରଶ୍ନ ରହିଯାଇଛି ତାହା ହେଉଛି, ନିୟମ 9 (1) ସହିତ ପଠାଯାଇଥିବା ନିୟମ 2 (a) ର ସନ୍ଦର୍ଭରେ, ନିଯୁକ୍ତି କରିବାକୁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସନ୍ଦର୍ଭ ନିୟମ 9 ର ପ୍ରାବଧାନରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ପାଇଁ କିମ୍ବା ନିୟମ 9 (1) ର ମୁଖ୍ୟ ଅଂଶ ତଥା ପ୍ରାବଧାନ ଅଧୀନରେ ଆସୁଥିବା ଉଭୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ପାଇଁ । ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ମାମଲାର ଶେଷ ଭରସା ହେଉଛି ଯେ 'ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ' ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ବହୁତ କମ୍ ନିୟମରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ନିୟମ 12 ଏବଂ ତେଣୁ, ସେହି ନିୟମଗୁଡ଼ିକର ସନ୍ଦର୍ଭରେ ସଂଜ୍ଞା ଖଣ୍ଡକୁ ଲାଗୁ କରିବାକୁ ମନା କରିବାର କୌଣସି ବୈଧ କାରଣ ନାହିଁ । ଏହା କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଅନୁସୂଚୀ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ନିୟମ 2 (a) ରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଥିବା 'ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ' ଭାବରେ ରଖିବା ଦ୍ୱାରା, ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ଅନୁରୋଧ ଅନୁଯାୟୀ ଅପିଲ, ପୁନରୀକ୍ଷଣ ଇତ୍ୟାଦି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ନିୟମ ନିରର୍ଥକ ହେବ ନାହିଁ । ଆମେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ସହ ସହମତ ଯେ ନିୟମ 12 ରେ 'ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ' ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିର ଅର୍ଥ ନିୟମ 2 (a) ରେ ଦାୟୀ ହେବା ଉଚିତ୍ । କିନ୍ତୁ ନିୟମ 2 (a) ର ପ୍ରକୃତ ଏବଂ ପ୍ରକୃତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କ "ଣ? ସେହି ଉପନିୟମ କ "ଣ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରେ ଯେତେବେଳେ ଏହା ପ୍ରଶ୍ନରେ 'ନିଯୁକ୍ତି କରିବାକୁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି' କୁ ସୂଚିତ କରେ? ଏହି ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ସ୍ୱଷ୍ଟ ଭାବରେ ନିୟମ 9 ର ଏକ ସନ୍ଦର୍ଭ ଗଠନ କରେ । ତେବେ ନିୟମ 2 (a) ନିଯୁକ୍ତି କରିବା ପାଇଁ ଅନୁସୂଚୀ ଦ୍ୱାରା କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କିମ୍ବା ଯେଉଁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ସେ ସେହି କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି କିମ୍ବା ଉଭୟଙ୍କୁ ସୂଚିତ କରେ କି? ଆମେ ଭାବୁଛୁ, ନିୟମ 2 (a) ଏବଂ ନିୟମ 9 ର ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ଏବଂ ସୁସଂଗତ ପଠନ ଉପରେ, ନିୟମ 2 ର ଉପନିୟମ (a) କେବଳ ସେହି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ପରିକଳ୍ପନା କରେ ଯାହାଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତିର କ୍ଷମତା ନିୟମ 9 ଅନୁଯାୟୀ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଉଭୟ କ୍ଷମତା ଅର୍ପଣକାରୀ ଏବଂ କ୍ଷମତା ପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ନୁହଁନ୍ତି । ଆମେ ବିଭିନ୍ନ କାରଣରୁ ଏହି ଉପସଂହାର ପହଞ୍ଚିଛୁ । ପ୍ରଥମତଃ, ନିୟମ 2 (a) ର ସରଳ ଭାଷାରେ ଏହା ସ୍ୱଷ୍ଟ ଯେ ଏହା ନିୟମର ଧାରା (1) ରୁ (4) ମଧ୍ୟରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥାଏ, ଯାହା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାମଲା ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସର୍ବୋଚ୍ଚଙ୍କୁ 'ନିଯୁକ୍ତି

କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ' ଭାବରେ ନାମିତ କରେ । ଏହି ଖଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଅଧୀନରେ କେବଳ ଜଣେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ପଡ଼ିବେ ବୋଲି ଏହା ପରିକଳ୍ପନା କରିଛି ଏବଂ ଅଧିକ ନୁହେଁ । ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ଯାହା 1 ଖଣ୍ଡ (i) କିମ୍ବା (ii) ର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ, ଏକରୁ ଅଧିକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ବିଚାର କରିବା ନିୟମର ଅବଧିର ବିପରୀତ । ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ନିୟମ 2 (a) ର କଠୋର ଆକ୍ଷରିକ ଅର୍ଥ ନିୟମଗୁଡ଼ିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ କରିବ ନାହିଁ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଖଣ୍ଡ (i) ଅନୁଯାୟୀ, ବିଚାର କରିବାକୁ ଥିବା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ 'ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଯେଉଁ ସେବାର ସଦସ୍ୟ ଅଟନ୍ତି, ସେହି ସେବାରେ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବା ପାଇଁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ' । ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପ୍ରଶାସନିକ ସେବାର ଜଣେ ସଦସ୍ୟ । ଯଦିଓ ସେମାନେ III କିମ୍ବା IV ଶ୍ରେଣୀର ଅଟନ୍ତି, ସେଠାରେ I ଏବଂ II ଶ୍ରେଣୀର ଅଧିକାରୀ ମଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି । ନିୟମ 8 ଘୋଷଣା କରେ ଯେ କେବଳ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ସେବାରେ ଶ୍ରେଣୀ I ରେ ନିଯୁକ୍ତି କରିପାରିବେ । ଯଦି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖଣ୍ଡକୁ ଯୁକ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ବହୁବିଧତାର ପରିକଳ୍ପନା ଭାବରେ ପଢାଯାଏ ଏବଂ ଯଦି ଧାରା (i) କୁ ଆକ୍ଷରିକ ଭାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଏ, ତେବେ ଏଥିରେ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବେ ଯିଏ ସମ୍ପୃକ୍ତ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସଦସ୍ୟ ଥିବା ସେବାରେ ନିଯୁକ୍ତି କରିବାକୁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ । ଏହା ନିୟମର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିସରକୁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ କରିବ ନାହିଁ । ଏହି ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଉପରେ, ସମସ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିୟମ 2 (a) ଅନୁଯାୟୀ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଏକମାତ୍ର ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ହେବେ, ଯାହା ସେଥିରେ ପରିକଳ୍ପିତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସର୍ବୋଚ୍ଚ । ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ ଠିକ୍ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ନିୟମ 2 (a) ରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଥିବା ପଦବୀ କିମ୍ବା ସ୍ତରର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବା ପାଇଁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ବିଷୟରେ ବିଚାର କରାଯାଇନାହିଁ । ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଖଣ୍ଡ (i) ଏବଂ ଖଣ୍ଡ (ii) ର ଦୁଇଟି ଭାଗକୁ ବଣ୍ଟନମୂଳକ ଭାବେ ପଢ଼ିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ, ଯାହାଦ୍ୱାରା (a) ଚାକିରିରେ (b) ଶ୍ରେଣୀରେ ଏବଂ (c) ପଦବୀରେ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବା ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ବିଷୟ ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇପାରିବ । ଜଣକୁ ସମ୍ପୃକ୍ତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ପଦବୀ କିମ୍ବା ଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟରେ ନିଜକୁ ସୀମିତ ରଖିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଧାରା (i) କିମ୍ବା (ii) ଯଥାସ୍ଥିତି ହେବ । ତୃତୀୟତଃ, ନିୟମ 2 (a) ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏବଂ ଅଭିପ୍ରାୟ ହେଉଛି ଏହା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଯେ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଅର୍ଥ ପ୍ରକୃତରେ କିମ୍ବା ବିଧିତଃ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ । ଏହା ପ୍ରଶଂସନୀୟ ହେବ ଯେ, ସାଧାରଣତଃ କହିବାକୁ ଗଲେ, କେବଳ ବିଧିତଃ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ନିଯୁକ୍ତି ଦେଇପାରିବେ, କିନ୍ତୁ ବେଳେବେଳେ, ଏକ ଉଚ୍ଚତର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କିମ୍ବା ଏପରିକି ଏକ ଅଧସ୍ତନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ (ତାଙ୍କ ସମ୍ମତି ସହିତ) ଏହି ନିଯୁକ୍ତି

ଦେଇପାରିଥାନ୍ତେ । ପୁନର୍ବାର ଏହା ସମ୍ଭବ ଯେ ସେହି ସମୟରେ ନିଯୁକ୍ତି କରିବା ପାଇଁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଯେତେବେଳେ ବିଚାରଧୀନ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନିଯୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଠାରୁ ଉଚ୍ଚ କିମ୍ବା ନିମ୍ନ ପାହ୍ୟାର ହୋଇପାରନ୍ତି କିମ୍ବା ଯିଏ ଏକ ଭିନ୍ନ ସମୟରେ ନିଯୁକ୍ତି ଦେଇଥିଲେ । ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 (1) ର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ସଂଜ୍ଞାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କିମ୍ବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏବଂ ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଯେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ କେବଳ ତାଙ୍କ ଶ୍ରେଣୀର ବ୍ୟକ୍ତି ନିଯୁକ୍ତ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ତାଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ମୁକାବିଲା କରାଯାଇପାରିବ, ଯିଏ ପଦବୀରେ ଉଚ୍ଚତର । ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଦ୍ୱାରା ସେହି ନିୟମ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ହୁଏ ନାହିଁ । ରେଳ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନୁସୂଚୀ - II ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯାହା ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କିମ୍ବା ସମତୁଲ୍ୟ ପାହ୍ୟାର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କିମ୍ବା କୌଣସି ଉଚ୍ଚତର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଭାବେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିଥାଏ, ତାହା ମଧ୍ୟ ଏହି ବ୍ୟାଖ୍ୟା ସହିତ ସୁସଂଗତ । ଚତୁର୍ଥରେ, ନିୟମ 2 (a) ଉପରେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ବ୍ୟାଖ୍ୟା କୃତ୍ରିମ ଏବଂ ଚାପଯୁକ୍ତ । ଏଥିରୁ ବୁଝାଯାଏ ଯେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ନିଯୁକ୍ତ କରିବାକୁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ (ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଭାବରେ, DERL, ନିଃସନ୍ଦେହରେ) ଏବଂ ଯିଏ ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ନିଯୁକ୍ତ କରିଛନ୍ତି ସେ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ହେବେ ନାହିଁ, କାରଣ, ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଭାବରେ, ଏକ ଅଧିକ ଉଚ୍ଚତର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିପାରିଥାନ୍ତେ ଯଦିଓ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ତାଙ୍କର କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ଜଣେ ଅଧସ୍ତନଙ୍କୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯାଇଥିଲା । ଅପରପକ୍ଷେ, ସଂଘ ଦ୍ୱାରା ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଅଳ୍ପ କିଛି କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରତିକୂଳ ଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ କରିବ ନାହିଁ, ଯଦି କେହି ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ଏକ ଅଧସ୍ତନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଏପରି କ୍ଷମତା ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଏକ ଉଚ୍ଚତର ଅନୁସୂଚିତ ବି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇପାରନ୍ତି । କାରଣ, ଏପରି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଉଚ୍ଚତର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ହେବେ ଯିଏ ପ୍ରକୃତରେ ଏପରି ଜଣେ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ନିୟମ 2 (a) ଅନୁଯାୟୀ ସେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ 'ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ' ହେବେ । ଶେଷରେ, ସଂଘ ଦ୍ୱାରା ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟାଖ୍ୟା ବ୍ୟବହାରିକ ବିଚାର ସହିତ ସୁସଂଗତ । ଅନୁସୂଚୀ ଅଧୀନରେ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏକ ଉଚ୍ଚ ପଦସ୍ଥ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏବଂ, ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ରେଳ ପରି ଏକ ସଂଗଠନରେ, ଅନୁଷ୍ଠାନର ସମସ୍ତ III କିମ୍ବା IV ଶ୍ରେଣୀର କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି କିମ୍ବା ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲା ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ତାଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରକୃତରେ ଅସମ୍ଭବ ହେବ । ପ୍ରକୃତରେ ଏହି ଉପଲବ୍ଧି ହିଁ ନିଯୁକ୍ତିର କ୍ଷମତାର ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରିଛି ଏବଂ

ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କ୍ଷମତା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କାରଣର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ଏହାକୁ ଅଣଦେଖା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ତରଫରୁ, ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଛି ଯେ ନିୟମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ସମସ୍ତ ନିଯୁକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଶୃଙ୍ଖଳାର କ୍ଷମତାକୁ ପ୍ରୟୋଗରୁ ସୀମିତ କରିବା । କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି, ଏହା ହେଉଛି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ଏହି ବିବାଦ ଅନୁସୂଚୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅସଂଖ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସୂଚୀ ଦ୍ୱାରା ବହନ କରାଯାଇ ନାହିଁ, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଉପରେ ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତଥ୍ୟଗତ କିମ୍ବା ବିଶେଷ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି (ଯେପରି ପ୍ରକୃତରେ ପରେ ଏହି ମାମଲା ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକରେ କରାଯାଇଥିଲା) । ଅପରପକ୍ଷରେ, ଶ୍ରୀ ପାଇ, ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଯଦି ରେଳ କର୍ମଚାରୀ କିମ୍ବା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଶାସନିକ ସେବାରେ ନିୟୋଜିତ ଅନ୍ୟ ତୃତୀୟ କିମ୍ବା ଚତୁର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀର କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖାଯାଏ, ତେବେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟାଖ୍ୟା କାର୍ଯ୍ୟଅନୁସୂଚୀ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଉପରେ ଏକ ଅସମ୍ଭବ ବୋଝ ପକାଇବ, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଉପରେ କେବଳ ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାର କ୍ଷମତା ସୀମିତ କରିବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି । ଏହି ବିବାଦରେ ଶକ୍ତି ରହିଛି ।

ଏହା ଆମ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଅଣାଯାଇଛି ଯେ ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିୟମ 12 ଅନୁଯାୟୀ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି କରାଯାଇଛି (ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ 29 ଅଗଷ୍ଟ 1979 ରେ DERL କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏବଂ ଗୋଳାବାରୁଦ କାରଖାନା କ୍ଷେତ୍ରରେ 2.1.87) କିଛି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଛି । ଆମକୁ ଏହା କହିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ଯେ ଏଭଳି ବିଜ୍ଞପ୍ତି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ଦିନଠାରୁ ଏଭଳି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବୈଧ ହେବ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଆମ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଅଣାଯାଇଛି ଯେ, କେତେକ ମାମଲାରେ (ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 1443,1444 ଏବଂ 4340/88), CAT ମଧ୍ୟ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ଗୁଣବତ୍ତା ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେଇଛି ଏବଂ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଉପରେ ଲାଗୁ ହୋଇଥିବା ଦଣ୍ଡ କିମ୍ବା ଦଣ୍ଡକୁ ବାତିଲ କରିବା କରିଛି । ଧାରା 136 ଅନୁଯାୟୀ ମାମଲାର ଏହି ଦିଗ ଉପରେ ଫଳାଫଳର ସମୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଆମେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଉ ନାହୁଁ । ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 1444/88, ଆମକୁ କୁହାଯାଇଛି, ଏହା ମଧ୍ୟ ହ୍ରାସ ପାଇଛି କାରଣ ଅପିଲକାରୀ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଆଇନଗତ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କୁ ନଥିରେ ଆଣିବା ପାଇଁ କୌଣସି ପଦକ୍ଷେପ ନେଇ ନାହାଁନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଗୁଣବତ୍ତା ଉପରେ

ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ଫଳାଫଳକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଯିବା ଅନାବଶ୍ୟକ । ଏହିପରି କ୍ଷେତ୍ରରେ CAT ର ଆଦେଶ, ଉପରୋକ୍ତ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିବା ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ CAT ଠାରୁ ଆମର ଉପସଂହାର ଭିନ୍ନ ହେବା ସତ୍ତ୍ୱେ, ସ୍ଥିର ରହିବ । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ, ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ, CAT, ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ଏହା ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ହେତୁ, 'କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ଗୁଣବତ୍ତା ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିନାହିଁ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଦେୱାନୀ ଅପିଲ 316/81 ରେ, ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ଉପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଚାକିରିରୁ ହଟାଇ ଦିଆଯାଇଛି, ଯିଏ ତାଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଅଧସ୍ତନ ଏକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ । ଏହି ଦିଗକୁ ବିଚାର କରାଯାଇ ନାହିଁ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡିବ । ସେହିଭଳି, କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଦେୱାନୀ ଅପିଲ 3044/89 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯେ ଅପିଲକାରୀଙ୍କୁ 1964 ରେ ଅଧାଦେଶ-ସେବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ନିଯୁକ୍ତିର କ୍ଷମତା 1971 ରେ କମାଣ୍ଡାଣ୍ଟମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ କମାଣ୍ଡାଣ୍ଟ, ଏକ ଅଧସ୍ତନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦଣ୍ଡିତ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହାଙ୍କୁ କେବଳ 1979 ରେ ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଯଦିଓ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗଟି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ସମ୍ମୁଖରେ ଉଠାଯାଇଥିବା ପରି ମନେ ହେଉନାହିଁ, ଏହା ମାମଲାର ମୂଳକୁ ଯାଇଥାଏ ଏବଂ ତେଣୁ ଆମେ ଭାବୁଛୁ ଯେ ଏହାକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ଖୋଲା ରଖିବା ଉଚିତ ।

ଯେହେତୁ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଅନେକ ମାମଲା ରହିଛି ଏବଂ ମୁଖ୍ୟତଃ ପୂର୍ବରୁ ଆଲୋଚନା ବିଧିଗତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଆଧାରରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଥିଲା, ଆମେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ତଥ୍ୟ କିମ୍ବା ଗୁଣବତ୍ତା ଉପରେ ସ୍ପର୍ଶ କରିନାହୁଁ । ଆମେ ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 1443 ଏବଂ 4340/88 ବ୍ୟତୀତ ସମସ୍ତ ମାମଲାରେ CAT ର ଆଦେଶକୁ ବାତିଲ କରିଛୁ, ଯାହା ଉପରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ପରି ଖାରଜ ହୋଇଛି ଏବଂ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ/ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ଆମ ରାୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ ପାଇଁ ନୂତନ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଉଛୁ । ଯେଉଁଠାରେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ହେତୁ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ କିମ୍ବା ପରେ ସ୍ଥଗିତ ରଖାଯାଇଛି, ସେଗୁଡିକ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ବିଳମ୍ବ ନକରି ଜାରି ରଖିବା ଏବଂ ସମାପ୍ତ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ଅପିଲଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଜି. ଟି. ଏନ୍. ଏ

ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକର ଫଏସଲା କରାଯାଇଛି ।

<u>ଅସ୍ୱୀକରଣ</u>

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର :

କ୍ରିଷ୍ଣା ଦାଶ

ଅନୁବାଦିକା

ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।